

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

50. An pauper non solum in extrema, sed etiam in gravi necessitate possit
necessaria à divitibus furari, quando ipsi tenentur præbere eleemosynam?
Et an in extrema necessitate possit pauper cum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

RESOL. XLIX.

An non solum in extrema, sed in graui necessitate sit licitum pauperibus occulte subripere ab opulentiis, si aliter illud malum graue auertere nequeant? Ex p. 1. c. 17. & Misc. 3. Ref. 29.

Communis opinio negat, & ratio est, quia licet diuites possint, & debeant subuenire necessariam patienti, tamen sunt multi alij agni occurrentes in pari necessitate constituti, quibus subuenire conuenientius esse iudicabunt, nam arbitrio eorum relicto esse hoc censetur, & reuera est, quia praeceptum eleemosynae non datur determinatum ad certam circumstantiam. Adde, quod si haec libertas daretur egenis, pateret via furis, & rapinis, nam facile vnusquisque putaret se grauem pati necessitatem, & diuites superflua habere. Hanc opinionem sequuntur Azot. p. 2. lib. 12. cap. 8. quest. 8. Turrian. in 2. disp. 82. dub. 8. Valentia tom. 3. disp. 5. q. 6. punct. 5. Sorus lib. 1. de iust. q. 7. art. 4. Reginald. tom. 1. lib. 4. c. 20. n. 267. Caiet. in 2. 2. q. 66. art. 7. cum Salonio ibidem concl. 2. qui asserit, hoc ita esse, quia grauis necessitas non facit res communes, vt facit extrema, nec tribuit ius in aliena.

2. Non desunt tamen, pro contraria firmanda opinione, rationes, & DD. Dico igitur, cum Bonacina de contr. disp. 9. ult. punct. 1. n. 22. probabilem esse illam sententiam, quae asserit in graui necessitate licere furari aliena occulte. Per grauem necessitatem, intelligo non quouis modo grauem, sed valde grauem, et si non extremam; puta si fuerit necessitas morbi famis, nuditatis, &c. Nam cum diues in isto casu teneatur dare, ita pauper potest accipere, absque iniuria ipsius, nam facit id ad quod ipse tenetur. Secundò, grauis necessitas facillime conuertitur in extremam. Ergo si pauper potest surripere in extrema, poterit etiam in graui necessitate; cum non appareat, cur hoc solum ad extremam necessitatem restringendum sit. Tertio, diues in hoc casu non potest cum ratione esse inuitus circa substantiam acceptionis, licet modus displicere possit, si accipias antequam petieris, & inopiam tuam demonstras. Ergo talis surreptio non erit peccatum mortale, si hic ordo non seruetur. Et sic hanc sententiam amplexi sunt Malder. in 2. 2. quest. 32. art. 6. dub. 9. Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 12. num. 71. Pet. à Nauar. lib. 3. part. 4. cap. 1. dub. 5. Angelus verb. furtum, num. 27. Emmanuel Sà verb. furtum, n. 1. Medina, Syluester, Nauaricus, & alij; quibus ego libenter assentior. Salua, &c.

RESOL. L.

An pauper non solum in extrema, sed etiam in graui necessitate possit necessaria à diuitibus furari, quando ipsi tenentur praeberere eleemosynam? Et an in extrema necessitate possit pauper cum moderamine inculpata tutela necem inferre impediens talia furari? Ex p. 1. tract. 8. Ref. 23.

Non est dubium in extrema necessitate posse pauperem occulte, aut vi accipere à diuite, vel quouis alio ea, quae diues ipse tenetur eo in articulo erogare, imò in tali casu puto cum Lessio lib. 2. cap. 12. num. 69. posse tunc egentem cum moderamine inculpata tutela necem inferre impediens. Difficultas est, quando pauper est in graui necessitate. an possit furari; & negatiue respondet Granadus Tom. 1. V.

in 2. 2. controu. 3. tom. 1. dist. 7. num. 4. non solum quia in cap. si quis, de furis, imponitur poena accipienti res alienas tempore necessitatis, quod intelligendum est extra casum necessitatis extremae, sed potissimum, quia in necessitatibus grauibus est valde probabile, non teneri diuites de necessariis ad statum elargiri eleemosynam. Porro quod quis habeat superflua status, tarum est, & difficile iudicari poterit, praesertim ab extraneo; qui paupertate quidem opprimitur, sed conditionem & statum diuitis non nouit; iniuriam ergo irrogaret illi qui ab eo acciperet pecuniam. Confirmatur, quia cum accidere possit, vt multi grauem necessitatem patiantur, quibus omnibus diues non possit, aut teneatur subuenire, liberum illi est huic, vel illi elargiri; ergo contra iustitiam faciet quicuis particularis qui ab ipso pecuniam surripit. Dices hoc ipsum argumentum sufficere posse, quando multi extremam necessitatem paterentur, & non posset omnibus subueniri; cum tamen certum sit posse tunc à quolibet illam patiente accipi rem alienam sed feuera non est eadem ratio, quia & necessitates extremae ratios sunt & magis propriae vitae amor potestatem cuiuslibet facit sibi prospiciendi, non attendendo aliis, nisi forte apparet tunc, & illorum vita anteponi deberet propriae, in eo enim casu non liceret surripere tibi id; quo illi ad vitam conseruandam indigerent, quia tamen accidere potest quempiam sub mortali teneri huic determinato pauperi grauius indigenti subuenire, quia & superflua status habet, & non apparet aliis pauper ea necessitate oppressus, tunc liceret quidem rem alienam accipere. & in eo euentu assentior Doctoribus prioris opinionis. Imò à iudice compelli posset diues non solum in extrema, sed in graui necessitate proximè explicata constitutis subuenire, non quia ex iustitia ad id tenetur, sed quia tenetur strictissima lege naturali & diuina, iudexque potest etiam ad ea, quae ex iustitia non obligant, compellere, vt ad audiendum Sacrum; & relinquendam concubinam, & similia praesertim scandalosa. Ita Granadus, & Doctores quos ego ipse citauit in 2. part. tract. 1. Miscell. resol. 29.

2. Sed ego ibi cum multis Doctoribus contrariam sententiam tanquam probabilem admisi, & nunc iterum admitto cum Coninch disp. 27. dub. 10. num. 162. Ioanne Vvigers in 2. 2. D. Thom. quest. 32. art. 6. num. 53. Valquez opus. de elemos. cap. 1. dub. 7. num. 60. & Hurtado de Mendoza in 2. 2. disp. 159. sect. 4. §. 92. in fine §. 59. & ratio est, quia, vt supra probatum est, in grauibus necessitatibus tenetur diues eleemosynam facere: ergo si non facit, non est rationabiliter inuitus si qui indiget accipiat, & consequenter poterit alter nomine pauperis praedicti bona surripere à diuite, vt pauperi donet, vt notauit Angelus verb. furtum n. 37. vt praeter Doctores citatos nouissimè tenet etiam hanc opinionem Castrus Palaus tom. 1. tract. 6. disp. 2. punct. 10. num. 5. vbi sic ait. Et insta diuiti obligatio ex charitate succurrendi cuiuslibet patienti grauem necessitatem, sicut patienti extremam, si commode potest. Hoc autem sufficienter pauperi constat si illi constat de sua graui necessitate, & de potentia diuitis, & ignoret an alij patiantur eandem; secumque concurrant, iis enim conditionibus positis tenetur diues succurrere, & in acceptis à paupere consentire; ergo pauper accipiens non peccat, quod si de facto plures patientes grauem necessitatem concurrant, & cognita sint à diuite, quibus omnibus satisfacere non potest ex bonis, quae sibi supersunt, sed solum vni, vel alteri, credo tunc non posse pauperem clam surripere, si ipsi non constat nolle aliis diuitem eleemosynam impartiri, quia in tantum potest, in quantum diues tenetur. At in tali casu diues non

ra, & in Ref. seq. & in 10. 6. tr. 8. Ref. 58. casum in princ.

Sup. hoc sup. in Ref. 3. §. vic. & si placet, lege alij §. eius not.

Quae hic est Ref. antecedens.

Sup. in Res. solutionibus quae hic sunt 10. & 11. & in aliis eorum annotationum.

Sup. hoc latè in Refol. 1. not. praeritae, & in aliis eius not. & inf. in Ref. seq. §. Probatur, ad lin. 8. vers. Probatur secundo.

tenetur ei eleemosynam concedere, sed potest eam aliis seruire. Ergo. Neque obstat patientem extremam necessitatem posse à diuite clam necessaria suscipere, etiamsi plures alij similem necessitatem patientes concurrant, & diues non possit omnibus providere, quia ius conservandi vitam, quia est nimis exemptum, hanc tribuit facultatem, neque vllus conqueri rationabiliter potest, quod sic conservare studeat. Fateor tamen ob hanc rationem etiam in gravi necessitate esse probabile; nam cum diues omnibus illis diuisim teneatur providere, qui præuenit accipiendo, iure à natura sibi concessio videtur vti. Hæc omnia Cetrus Palaus loco citato, & tandem hanc sententiam nouissimè docet Andreas Duuallius in 2. 2. D. Thom. v. de charitate. quasi. 8. art. 3. circa finem, vbi etiam tenet, quod qui ægri statum suum potest conservare, in gravi necessitate versari censetur, vt si tenui tantum victu & vestitu vit nobilis se ipsum, suamque familiam alere & sustentare cogeretur.

RESOL. LI.

An licitum sit non solum in extrema, sed etiam in graui necessitate furari?

Et quid, intelligatur nomine grauis necessitatis? Ex p. 1. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 13.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Caramuell fundam. 59. §. 1. num. 1255. Resolui raro aut nunquam milites extrema necessitate laborare, at quia graui illos sæpe laborare negaturus non sum, inquiris, an pauper non solum in necessitate extrema, sed etiam in graui possit ab opulenti necessaria subripere? Respondet affirmatiuè Diana part. 2. tract. 17. resol. 29. & citat Bonacinum, Malderum, Lessium, Petrum à Nauarra, Angelum, Emanuelem Sa, Medinam, Nauartum, Syluestrum. Infero, ergo multi Europæ patibula onerant, dicuntur fares, & habentur infames, qui sunt innocentes omnino, possentque, & deberent excusari, & saluari. Ergo in Tribunalibus audiendus esset reus, qui contra allegeret se graui necessitate laborasse.

Quæ hic est sup Ref. 49. & in aliis eius primæ nor.

2. Progredior. Sacerdos pauper, qui ex solo miserationum stipendio victitat, satis est miserabilis, & in graui est necessitate constitutus, si non habeat quantum sit necessarium ad sustentationem diurnam; Ergo stando doctrinæ Dianæ; nemo ibi offerat stipendium pro Missa, subripere à diuitibus poterit quantum sit necessarium, vt ex necessitate illa graui egrediatur. Ergo poterit recipere ab vltro offerentibus, & Missas postulantis. Ergo poterit pro vna Missa accipere tot stipendia, quot sufficiant ad eius diurnam sustentationem, & quid ad hoc vltimum Diana? hæc opinio ait part. 2. tract. 14. resol. 8. modo corruit, nam sacra Congregatio in decretis, &c. & me iudice in consequenter; nam vel corruit resolutio illa 29. tract. 17. aut corruit hæc Cardinalium declaratio.

Quæ hic est in co. 2. cr. 1. Ref. 23. & signanter in Ref. 41. §. Item quia.

Diana in Ref. not. primæ huius Ref. §. 1. ad lin. 5. vers. Per grauem.

3. Adhuc progredior, & inquiri, quid intelligat Diana nomine grauis necessitatis: Per grauem necessitatem intelligo, ait Diana, non quouis modo grauem, sed valde grauem, & si non extremam, puta si fuerit necessitas morbi, famis, nuditatis, &c. Ergo si æger potest subripere à diuite quantum sit opus, vt habeat medicos, & medicinas; famelicus vt expleat appetitum; nudus vt habeat decentes vestes; poterit debitor vt creditori satisfaciat; miles vt habeat arma; captiuus vt liberum; reus vt Adhucatum, &c. & aperiat latissimus campus, & vix manebunt furta in mundo. Ita Caramuel vbi supra.

4. Sed fures qui patibula onerant, vt ipse vult, non sunt qui furantur pressi graui necessitate, vt ex præi, & eorum processibus apparer; nec talis exculatio admittitur in foro externo, cæterum ea, quæ doctus Caramuel postea subdit, si illa adducit, vt suam sententiam demonstret probabilem, do manus, & esse probabilem concedo: Constanter tamen nego ab ipso superius adducta tollere probabilitatem affirmatiuæ sententiæ, quam ego olim docui, & nunc iterum doceo; quam præter Doctores à me alibi citatos, illam tenet Ioannes Vvigers professor sacre Theologiae in inclita Academia Louaniensi de instr. lib. 2. v. 2. disp. 9. dub. 9. n. 256. & Coninch de ill. super disp. 27. dub. 10. n. 112. & hanc sententiam probabilem etiam vocant ipsimet aduersarij, vt Couarutas ad regul. peccatum p. 2. §. 1. n. 3. & alij.

5. Probatur nostra sententia; neque enim potest succurrere necessitati propriæ restricta censeri debet ad extremam tantum, cum grauis etiam sic satis magna per se, vt ex graui necessitate facilis sit lapsus in extremam. Ideo in diuisione, & appropriatione rerum iure gentium facta, semper debuit hæc conditio tacita intelligi, nempe nisi necessitas extrema, vel certe valde grauis postulet; Alioquin contra rationem, & æquitatem facta esset. Probatur secundo; quia diues tenetur sub mortali succurrere existentem in graui necessitate secundum probabilem, & magis communem opinionem, si possit; sufficienter autem conitet pauperi posse diuitem, eo ipso quod conitet de sua graui necessitate, & de potentia diuitis, & ignoret. An alij patientur eandem, & an veniant simul vt succurrantur, quibus conditionibus positus, tenetur diues succurrere, & in acceptis à paupere consentire. Ergo nec pauper tunc accipiens peccat. Si vero plures patientes grauem necessitatem simul confluant idque diuiti conitet, nec possit ex suis bonis omnibus, sed solum vni, vel alteri satisfacere; tunc probabilis est non posse clam subripere; nisi ipsi pauperi conitet nolle diuitem aliis eleemosynam impertiri, quia ex eo tantum potest, quod diues debeat, sed in tali casu diues non tenetur ei potius, quam alter eleemosynam elargiri; sed potest eam aliis seruire, ergo, &c. Nihilominus similtam in priori ratione fundamentali, non est improbabile etiam in hoc casu posse, quia si simul concedamus in prima rerum diuisione, & appropriatione non solum non comprehendi extremam, sed etiam grauem necessitatem, vt pro illis censentur bona communia, etiam in vtroque casu erit locus primò apprehendenti, vt vtatur re pro illo casu communi. Nec placet, quod docet Vasquez de elemos. cap. 1. dub. 2. num. 62. solum patientem extremam necessitatem posse à diuite clam necessaria subripere; etiamsi plures alij similiter patientes concurrant, & non possit diues communibus subuenire; quia scilicet, ius conservandi vitam est nimis exemptum, & natura adeo liberam concessit facultatem propriam vitam tuendi, vt nullus conqueri possit rationabiliter, quod ad id suam rem subripuerit; Oppositum tamen iudicat in graui necessitate, non extrema, quia scilicet, non habet tantum ius fugendi necessitatem, grauem imminens, vt ad id usurpare possit rem alienam sine consensu Domini. Quæ ratio nulla est. Si enim in communi diuisione rerum non intelligitur casus extremæ, aut grauis necessitatis, qui in alterutra ex his constitutus est, non inuadit rem alienam, sed propriam, saltem vt liberetur ab illa necessitate.

Qui etiam respondet ad omnia argumenta aduersariorum.

6. Non enim obstat primò textus à Cou. adductus ex e. si quis de furtis, vbi dicitur, si quis ob necessitatem